

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๔๕

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องและคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๔๔ และวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๔ ตามลำดับ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี ผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ประกอบมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า ผู้ร้องได้รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคเสรี ผู้ถูกร้อง เป็นพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๔ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ครบกำหนด ๑๘๐ วัน ในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ ที่ผู้ถูกร้องจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียน ผู้ร้อง ประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ แต่ผู้ถูกร้องหาได้ดำเนินการภายในกำหนดเวลาดังกล่าวไม่ โดยผู้ถูกร้องได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคครบจำนวนที่กฎหมายกำหนดแต่ในส่วนการรับสมาชิกพรรคนั้น ผู้ร้องได้ตรวจสอบจำนวนสมาชิกจากรายงานจำนวนสมาชิกและทะเบียนสมาชิกพรรคตามที่ผู้ถูกร้องจัดส่งให้ผู้ร้องแล้ว ผู้ถูกร้องดำเนินการให้มีสมาชิกเพียง ๔,๒๐๗ คน เท่านั้น และเมื่อผู้ร้องแจ้งให้จัดส่งรายชื่อให้ครบโดยขยายเวลาให้แล้ว ผู้ถูกร้องก็จัดส่งให้เพียงบางส่วน ไม่ครบจำนวนห้าพันคนขึ้นไปตามกฎหมาย ทั้งแจ้งว่าไม่สามารถส่งรายชื่อสมาชิกในส่วนที่เหลือได้ กรณีจึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ เป็นเหตุให้ยุบพรรคได้ตามนัยมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรี

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อ ๑๒ และส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรียื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

พรรคเสรีผู้ถูกร้องชี้แจง สรุปว่า ผู้ถูกร้องได้จัดตั้งสาขาพรรคครบทั้งสี่ภาค ส่วนการรับสมาชิกพรรคนั้น ผู้ถูกร้องได้ส่งรายชื่อพร้อมเลขบัตรประจำตัวประชาชนซึ่งมีหลักฐานครบถ้วน ๔,๖๑๔ คน คงขาดไป ๓๘๖ คน ซึ่งไม่สามารถหาเลขบัตรประจำตัวประชาชนได้ เนื่องจากเหตุการณ์ไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเป็นเหตุสุดวิสัย แต่ผู้ถูกร้องมีสมาชิกที่ผู้ถูกร้องรับรองเป็นสมาชิกพรรคแล้ว ๕๔๘ คน ขอให้พรรคเสรี ผู้ถูกร้องดำเนินการในฐานะพรรคการเมืองต่อไป

พิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจง และคำชี้แจงเพิ่มเติม ประกอบเอกสารแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ภายใน ๑๘๐ วันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคเสรีผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมือง ตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ฯ” การที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ร้องขยายเวลาให้ผู้ถูกร้องส่งเอกสารหลักฐานสำเนาบัตรประชาชนหรือสำเนาทะเบียนบ้านของสมาชิกพรรคที่ตรวจสอบไม่พบเพิ่มเติม แต่ผู้ถูกร้องอ้างว่ามีเหตุสุดวิสัยเพราะมีเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนในภาคใต้ จึงไม่อาจส่งหลักฐานตามที่ขอได้และขอส่งสมาชิกที่รับรองแล้วทดแทนสมาชิกที่ขาดหายไป จำนวน ๕๔๘ คน หลังจากครบกำหนด ๑๘๐ วันแล้ว นั้น ผู้ถูกร้องไม่อาจกล่าวอ้างเป็นข้อแก้ตัวในการที่จะไม่ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ ได้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเสรี ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งที่บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ .....(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรี

นายศักดิ์ เตชะชาญ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ